

Reflectarea principiului egalității de șanse în alegerile din anul 2016

■ CLAUDIA GILIA

[Valahia University of Targoviste]

Abstract

In the life of a nation, elections are an important moment. Changes of the election system involve always both the engagement of human, financial, and logistical resources, etc., and the revival of the political forces and the onset of the battle for power. In our study, we performed an analysis of the way in which local and parliamentary elections took place both in terms of the women's presence on candidate lists, and in terms of the mandates and management positions they obtained. The changes which had been made to electoral law - prior to the two types of elections - did not bring unfortunately an improvement in women's representation within the elected authorities. Likewise the implementation of the principle of equal opportunities has remained a public discourse.

Keywords

Gender equality, women, representation, elections, political parties

I. Reprezentarea femeilor în administrația locală după alegerile locale din 2016

Anul 2016 a fost un an electoral cu două momente electorale foarte importante: *alegerile locale* și *alegerile parlamentare*.

Alegerile s-au desfășurat după reguli noi, legislația electorală suferind modificări importante, atât în ceea ce privește alegerile locale, dar mai ales cele parlamentare.

Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali a reglementat o serie de reguli pe baza cărora s-a desfășurat scrutinul electoral din 5 iunie 2016. Legea electorală a statuat că cu privire la candidaturile pentru consiliile locale și consiliile județene, precum și cele pentru primari, că se pot propune de partidele politice sau alianțele politice, constituite potrivit Legii partidelor politice nr. 14/2003, republicată, către alianțele electorale, respectiv de către organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, lăsând posibilitatea de a fi depuse și candidaturi independente. Listele de candidați pentru alegerea consiliilor locale și a consiliilor județene trebuie întocmite astfel încât

să asigure reprezentarea ambelor sexe, cu excepția acelor care conțin un singur candidat¹.

Noutatea a reprezentat-o faptul că pentru fiecare candidat la funcția de primar, listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale au trebuit să prezinte câte o listă de susținători, care trebuia să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidau, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I².

Titlul II din Legea nr. 115/2015 a vizat modificarea Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală, statuând că alegerea președintelui consiliului județean se face din rândul consilierilor județeni și nu prin scrutin majoritar uninominal, ca în vechea reglementare. Alegerea Președintelui și vicepreședinților se face cu votul secret al majorității consilierilor județeni în funcție. În dezbaterea publică, această modificare a fost contestată de unii politicieni, care au susținut că un astfel de sistem electoral avantajează partidele mari, primarii în funcție și candidații cu notorietate, dezavantajând partidele mici și candidații din afara sistemului.

La startul alegerilor locale din 2016 s-au înscris **267.242** candidați din care doar **57.149** au fost femei³, adică un procent de **21,38%**.

Tabel centralizator al candidaților în cadrul alegerilor locale din 5 iunie 2016

PG ⁴		P		TOTAL P	CL		TOTAL CL	CJ		TOTAL CJ	TOTAL	
M	F	M	F		M	F		M	F		M	F
10	2	12.858	1181	14.039	186.257	52877	239.134	10.968	3089	14.057	210.093	57.149
TOTAL											267.242	
% FEMEI											21,38 %	

Spre deosebire de anul 2012, când în competiția electorală pentru funcția de primar s-au înscris 14.146 candidați, din care 13.162 bărbați reprezentând un procent de 93,04% și 984 femei, reprezentând un procent de 6,96%, alegerile locale din 2016, s-au înscris 14.039 candidați, din care 12.858 bărbați (91,58%) și 1181 femei (8,41%). Observăm o creștere ușoară de 1,45% a numărului mandatelor de primar deținute de femei.

1 Art. 7 alin. 1 din Legea nr. 115/2015.

2 Candidații independenți pentru funcția de consilier trebuiau să fie susținuți de minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I. Pentru funcția de primar, candidații independenți trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează.

3 A se consulta pentru detalii studiul *Reprezentarea femeilor și a bărbaților în alegerile pentru autoritățile publice locale 2016*, realizat de Agenția Națională pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați (<http://anes.gov.ro/cs/groups/public/documents/document/mjaw/mdex/-edisp/1010115116200011009.pdf>, accesat în 3 martie 2016)

4 PG – Primar general, P-primar, CL-consilieri locali, CJ-consilieri județeni.

Candidați ai partidelor și formațiunilor politice în alegerile locale din 2016

Partide și formațiuni politice	P		CL		CJ		TOTAL	TOTAL din care		% FEMEI
	M	F	M	F	M	F		M	F	
PSD	2740	183	39.020	8811	1267	390	52.411	43.027	9384	17,90%
PNL	2801	172	39.539	8908	1442	368	53.231	43.783	9448	17,74%
ALDE	1690	180	26.096	7739	1464	293	37.463	29.251	8212	21,92%
UDMR	279	13	5873	1968	472	144	8749	6624	2125	24,28%
PMP	1432	171	20.086	6726	1245	314	29.975	22.764	7211	24,05%
Independenți	667	99	1338	162	11	0	2278	2017	261	11,45%

Datele din tabelul prezentat mai sus nu exprimă pe deplin realitatea faptică din cadrul alegerilor locale din 5 iunie 2016, deoarece candidați ai unora din formațiunile menționate s-au prezentat în alegeri și în cadrul unor alianțe electorale, gen: ALIANȚA SOCIAL-LIBERALĂ PSD + ALDE, ALIANȚA ELECTORALĂ PSD – ALDE PENTRU BUDEȘTI, ALIANȚA PNL – PNȚCD TĂTĂRĂȘTII DE JOS, etc.

Cu toate acestea, cifrele sunt edificatoare pentru a evidenția numărul de femei care au candidat din partea formațiunilor politice la alegerile locale din 2016. Cifrele arată că doar un procent de **21,38%** din candidați au fost femei.

Mandate de primar în alegerile din 5 iunie 2016

Nr. crt.	Județul	Nr. de mandate	Femei		Total	Procentaj (%)
			Rural	Urban		
1.	BUCUREȘTI	6	0	1	1	14,29%
2.	ARAD	78	8	0	8	10,26%
3.	CONSTANȚA	70	7	0	7	10%
4.	VASLUI	86	8	0	8	9,30%
5.	CLUJ	81	7	0	7	8,64%
6.	NEAMȚ	83	7	0	7	8,43%
7.	BACĂU	93	7	0	7	7,53%
8.	BRĂILA	44	3	0	3	6,82%
9.	CARAȘ-SEVERIN	77	5	0	5	6,49%
10.	ALBA	78	4	1	5	6,41%
11.	BOTOȘANI	78	5	0	5	6,41%
12.	DOLJ	111	6	1	7	6,31%
13.	SATU MARE	65	3	1	4	6,15%
14.	IALOMIȚA	66	4	0	4	6,06%
15.	BIHOR	101	6	0	6	5,94%
16.	GORJ	70	3	1	4	5,71%
17.	DĂMBOVIȚA	89	5	0	5	5,62%
18.	GIURGIU	54	3	0	3	5,56%
19.	MARAMUREȘ	76	3	1	4	5,26%
20.	MUREȘ	102	4	1	5	4,90%
21.	SIBIU	64	2	1	3	4,69%
22.	GALAȚI	65	3	0	3	4,62%
23.	SUCEAVA	114	5	0	5	4,39%
24.	IAȘI	98	4	0	4	4,08%

Nr. crt.	Județul	Nr. de mandate	Femei		Total	Procentaj (%)
			Rural	Urban		
25.	TULCEA	51	2	0	2	3,92%
26.	PRAHOVA	104	4	0	4	3,85%
27.	VÂLCEA	89	3	0	3	3,37%
28.	SĂLAJ	61	2	0	2	3,28%
29.	TELEORMAN	97	3	0	3	3,09%
30.	ARGEȘ	102	2	1	3	2,94%
31.	HUNEDOARA	69	2	0	2	2,90%
32.	VRANCEA	73	2	0	2	2,74%
33.	ILFOV	40	1	0	1	2,50%
34.	COVASNA	45	1	0	1	2,22%
35.	CĂLĂRAȘI	55	1	0	1	1,82%
36.	MEHEDINȚI	66	1	0	1	1,52%
37.	BUZĂU	87	1	0	1	1,15%
38.	OLT	112	1	0	1	0,89%
39.	BRAȘOV	58	0	0	0	0%
40.	BISTRIȚA-NĂSĂUD	62	0	0	0	0%
41.	HARGHITA	67	0	0	0	0%
42.	TIMIȘ	99	0	0	0	0%
TOTAL		3187	138	9	147	4,61%

Din totalul de **3178 de mandate de primar**, doar **147** de mandate au fost obținute de femei, adică un procent de doar **4,61%**. Cifrele ne arată că în județele Arad, Constanța, Cluj și Neamț mandatul de primar au fost obținute în proporție de peste 8% de către femei, în timp ce la polul opus, în județe precum Brașov, Bistrița-Năsăud și Harghita nu există niciun primar femeie. Procentul femeilor primar este foarte mic – **4,61%** – prin comparație cu procentul bărbaților care exercită funcția de primar – **95,39%**.

În Municipiul București, la nivelul primăriilor de sector au fost depuse 55 candidaturi, din care 9 femei (16,36%) și 46 bărbați (83,64%). Sectorul 1 este cel în care femeile reprezintă cel mai mare procentaj, în schimb sectoarele 4, 5 și 6 nu au nicio reprezentare feminină.

Pentru Primăria Generală a Municipiului București au fost depuse 2 candidaturi feminine de către Alianței Electorale PSD-UNPR și Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat. În 5 iunie 2016 pentru prima dată în istoria electorală primăria Generală a Municipiului București a fost câștigată de o femeie, în persoana Gabrielei Firea de la Partidul Social Democrat.

Numărul de mandate de Consilieri locali în alegerile din 5 iunie 2016

Nr. crt.	Județul	Nr. de mandate	Femei		Total femei	Procentaj (%)
			Rural	Urban		
1.	ALBA	924	83	23	106	11,47%
2.	ARAD	944	98	25	123	13,02%
3.	ARGEȘ	1302	128	17	145	11,13%
4.	BACĂU	1283	152	29	181	14,10%
5.	BIHOR	1259	115	34	149	11,83%
6.	BISTRIȚA-NĂSĂUD	776	39	9	48	6,18%

Nr. crt.	Judetul	Nr. de mandate	Femei		Total femei	Procentaj (%)
			Rural	Urban		
7.	BOTOȘANI	1006	132	16	148	14,71%
8.	BRAȘOV	768	49	32	81	10,54%
9.	BRĂILA	556	60	17	77	13,84%
10.	BUZĂU	1071	127	15	142	13,25%
11.	CARAȘ-SEVERIN	867	61	20	81	9,34%
12.	CĂLĂRAȘI	709	87	25	112	15,79%
13.	CLUJ	983	93	23	116	11,80%
14.	CONSTANȚA	942	130	46	176	18,68%
15.	COVASNA	553	45	11	56	10,12%
16.	DÂMBOVIȚA	1201	165	23	188	15,65%
17.	DOLJ	1341	131	21	152	11,33%
18.	GALAȚI	861	108	13	121	14,05%
19.	GIURGIU	688	81	4	85	12,35%
20.	GORJ	876	60	17	77	8,78%
21.	HARGHITA	837	73	31	104	12,42%
22.	HUNEDOARA	827	56	50	106	12,81%
23.	IALOMIȚA	788	112	23	132	17,13%
24.	IAȘI	1358	156	16	174	12,81%
25.	ILFOV	608	61	26	87	14,30%
26.	MARAMUREȘ	970	60	40	100	10,30%
27.	MEHEDINȚI	746	69	15	84	11,26%
28.	MUREȘ	1268	101	25	126	9,93%
29.	NEAMȚ	1115	132	15	147	13,18%
30.	OLT	1304	115	25	140	10,73%
31.	PRAHOVA	1400	155	45	200	14,28%
32.	SATU MARE	827	66	13	79	9,55%
33.	SĂLAJ	703	59	10	69	9,81%
34.	SIBIU	798	44	35	79	9,89%
35.	SUCEAVA	1536	138	35	173	11,26%
36.	TELEORMAN	1143	126	19	145	12,68%
37.	TIMIȘ	1239	154	29	183	14,76%
38.	TULCEA	607	95	16	111	18,28%
39.	VASLUI	1080	119	15	134	12,40%
40.	VÂLCEA	1065	80	21	101	9,48%
41.	VRANCEA	925	91	16	107	11,56%
42.	BUCUREȘTI	166	0	42	42	25,30%
TOTAL		40220	4008	982	4990	12,40%

În anul electoral 2016, cele mai multe candidaturi feminine, la nivel național, au fost depuse pentru consiliile locale, respectiv **52.877** femei (**22,11%**) și 186.257 bărbați (77,89%) din totalul de 239.134 candidați, înregistrându-se cel mai mare procentaj feminin la nivelul celor 3 poziții electorale analizate (primar, consilier județean și consilier local).

Din numărul de **40.220 de mandate de consilieri locali**, un număr de **4990** de mandate au fost obținute de către femei, adică un procent de **12,40%**, restul de 87,6% sunt deținute de bărbați.

Număr de mandate de Consilieri județeni în alegerile locale din 2016

Nr. crt.	Județul	Nr. de circumscripții electorale	Nr. de mandate	Nr. de femei	Procentaj %
1	ALBA	78	33	0	0
2	ARAD	78	33	4	12,12
3	ARGEȘ	102	35	6	17,14
4	BACĂU	93	37	6	16,22
5	BIHOR	101	35	6	17,14
6	BISTRIȚA-NĂSĂUD	62	31	8	25,81
7	BOTOȘANI	78	33	5	15,15
8	BRAȘOV	58	35	8	22,86
9	BRĂILA	44	33	4	12,12
10	BUZĂU	87	33	3	9,09
11	CĂRAȘ-SEVERIN	77	31	3	9,68
12	CĂLĂRAȘI	55	31	2	6,42
13	CLUJ	81	37	6	16,22
14	CONSTANȚA	70	37	2	5,41
15	COVASNA	45	31	4	12,90
16	DĂMBOVIȚA	89	35	7	20,00
17	DOLJ	111	37	12	32,43
18	GALAȚI	65	35	6	17,14
19	GIURGIU	54	31	6	19,35
20	GORJ	70	33	2	6,06
21	HARGHITA	67	31	3	9,68
22	HUNEDOARA	69	33	8	24,24
23	IALOMIȚA	66	31	5	16,13
24	IAȘI	98	37	4	10,81
25	ILFOV	40	33	4	12,12
26	MARAMUREȘ	76	35	3	8,57
27	MEHEDINȚI	66	31	4	12,90
28	MUREȘ	102	35	4	11,43
29	NEAMȚ	83	35	8	22,86
30	OLT	112	33	6	18,18
31	PRAHOVA	104	37	7	18,92
32	SATU MARE	65	33	4	12,12
33	SĂLAJ	61	31	1	3,23
34	SIBIU	64	33	7	21,21
35	SUCEAVA	114	37	5	13,51
36	TELEORMAN	97	33	7	21,21
37	TIMIȘ	99	37	2	5,41
38	TULCEA	51	31	6	19,35
39	VASLUI	86	33	4	12,12
40	VĂLCEA	89	33	4	12,12
41	VRANCEA	73	33	5	15,15
42	BUCUREȘTI	6	55	13	23,64
TOTAL			1436	213	14,83

Dacă în anul 2012, din totalul de 14.635 de candidați pentru funcția de consilier județean, mai mult de 2/3 dintre aceștia au fost bărbați (77,38%), în timp ce femeile care au candidat pentru aceeași funcție au întrunit un procent de **22,62%**.

În anul 2016, la nivel național s-au înregistrat, pentru consiliile județene, 14.057 candidaturi, din care **3.089 femei (21,97%)** și 10.968 bărbați (78,03%). În ceea ce privește candidaturile feminine pentru această categorie, procentajul a scăzut ușor față de alegerile precedente, respectiv cu **0,65%**.

Deși la nivelul consiliilor județene, prezența femeilor este mult mai mare, situându-se la **14,83%**, prin raportare la procentul femeilor care dețin funcția de primar sau de consilier local, numărul femeilor care dețin o funcție de conducere în cadrul acestor consilii este foarte redus. Astfel, în cele 41 de județe, funcția de președinte al consiliului județean este deținută de o femeie în județul Sibiu, în timp ce în funcția de vicepreședinte a unui Consiliului județean regăsim 5 femei în județele Argeș, Dâmbovița, Dolj, Brașov și Timiș.

Conform unui studiu realizat de către Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, alegerile pentru autoritățile publice locale din iunie 2016 au relevat, per ansamblu, „o reprezentare destul de scăzută a femeilor atât în pozițiile de candidați, cât și în cele de aleși pentru posturile de conducere ale autorităților publice locale”⁵.

Într-o societate în care mentalitatea spune încă, că politica se face de către bărbați, femeile pătrund timid și parcă fără forță și chiar dorința de a se implica. Însă, oricât de mare ar fi interesul femeilor de a ocupa o funcție aleasă, este nevoie de o legislație care să le încurajeze să o facă și, chiar să le permită acest lucru.

Din păcate, liderii politici consideră că le fac femeilor o concesie atunci când le pun pe listele electorale, și de foarte puține ori le încredințează mandate cu greutate, precum candidatura unui Municipiu sau unui oraș. Cu toate acestea, trebuie să recunoaștem că, nici femeile nu sunt dispuse total să renunțe la cariera profesională sau la familie pentru a se angrena în malaxorul care îl reprezintă politica și administrația.

II. Reprezentarea femeilor în legislatura 2016-2020

După experiențele eșuate ale alegerilor parlamentare din 2008 și 2012, desfășurate în baza Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr.215/2001 și a Legii nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali, care utiliza sistemul majoritar uninominal, pe baza principiului reprezentării proporționale și care, a condus la o *subreprezentare a femeilor*, legiuitorul român a schimbat regulile electorale și a decis să revină la scrutinul plurinominal, cu listă închisă.

Astfel, Legea nr. 208/2015 privind *alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente* a statuat că senatorii și deputații se aleg prin **scrutin de listă, potrivit principiului reprezentării proporționale**.

O altă modificare importantă a reprezentat-o lărgirea normei de reprezentare, în sensul că un deputat revine la 73.000 de locuitori, iar un senator la 168.000 de locuitori⁶.

5 Aseconsultastudiul:Reprezentareafemeilorșibărbațilorînalegerilepentruautoritățilepublice locale 2016 <http://anes.gov.ro/cs/groups/public/documents/document/mjaw/mdex/~edisp/1010115116200011009.pdf>, accesat în 4.03.2017

6 Art. 5 alin. 1-3 din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente.

Legea electorală a instituit și regula conform căreia listele de candidați pentru alegerea senatorilor și deputaților trebuie întocmite astfel încât să asigure reprezentarea ambelor sexe, cu excepția listelor care conțin un singur candidat⁷.

O altă condiție fundamentală pentru depunerea candidaturilor a reprezentat-o lista de susținători cuprinzând cel puțin 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral la nivel național pentru listele depuse la Biroul Electoral Central sau minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral cu adresa de domiciliu sau reședință în circumscripția unde se depun listele electorale, fără ca numărul acestora să fie mai mic de 1.000 de alegători⁸.

La alegerile din 11 decembrie 2016, au candidat **6476 de persoane**, din care **1797** au fost candidați femei, reprezentând un procent de **27,7%** din total. În **topul județelor** care au propus un număr mai mare de femei s-au aflat: Giurgiu (39,1%), Municipiul București (34,1%), Ilfov (33,3%), Bistrița Năsăud (31,9%), Tulcea și Galați (31,5%), în timp ce la polul opus s-au aflat: Prahova (19,1%), Hunedoara (20,3%), Cluj (21,8%), Alba (21,9%).

Pentru cercetarea noastră am ales formațiunile politice care au obținut ulterior și mandate în Parlament.

Candidaturi depuse de partidele politice la alegerile din 11 decembrie 2016

Partid politic, formațiune politică, alianță politică, candidat independent	Total candidaturi	Femei	Procent
PSD	639	182	28,5%
PNL	633	160	25,3%
UDMR	638	177	27,7%
ALDE	627	147	23,4%
PMP	628	146	23,2%
USR	482	122	25,3%
Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale	50	17	34%
Independenți	44	8	18,2%

Raportul dintre numărul total de mandate și numărul mandatelor deținute de femei⁹

Partid politic, formațiune politică, alianță politică, candidat independent	CAMERA DEPUTAȚILOR			SENAT			% Femei / mandate
	Bărbați	Femei	Total mandate	Bărbați	Femei	Total mandate	
PSD	113	41	154	56	11	67	23,52%
PNL	58	11	69	25	5	30	16,16%
UDMR	17	4	21	9	0	9	13,33%
ALDE	18	2	20	9	0	9	6,89%
PMP	17	1	18	7	1	8	7,69%
USR	25	5	30	10	3	13	18,60%
Minorități	13	4	17	-	-	-	23,52%
TOTAL MANDATE	261	68	329	116	20	136	88
% femei/ TOTAL MANDATE	CAMERA DEPUTAȚILOR		20,66%	SENAT		14,70%	17,39%

7 Art. 52 alin. 2 din Legea nr. 208/2015.

8 Art. 54 alin.1 și 2 din Legea nr. 208/2015.

9 Pentru detalii: <http://parlamentare2016.bec.ro/statistici/>, accesat în 28.02.2017

Din totalul de **506 mandate de parlamentari**, doar **88** sunt deținute de către femei, adică un procent de **17,39%**.

Este interesant de observat că, deși partidele și formațiunile politice au propus un anumit număr de femei pe listele electorale, numărul mandatelor obținute de acestea este mult mai mic, ceea ce relevă faptul că *majoritatea s-au aflat pe poziții neeligibile*.

Analizând procesul electoral din 2016 cu privire la alegerile din 11 decembrie 2016 remarcăm următoarele aspecte:

- nicio formațiune politică nu a depășit pragul de 30% în materie de candidaturi ale femeilor pe listele de candidați pe care l-au tot clamat **înainte de depunerea candidaturilor**;
- partidele politice nu au respectat dispozițiile legale ale art. 52 alin 2 din Legea nr. 208 din 20 iulie 2015 care dispune: „*Listele de candidați pentru alegerea senatorilor și deputaților trebuie întocmite astfel încât să asigure reprezentarea ambelor sexe, cu excepția listelor care conțin un singur candidat*”¹⁰. În acest sens, au fost încălcări de către birourile electorale de circumscripții și, implicit, de către partidele politice, care au validat candidaturile, respectiv au înaintat liste, *numai cu candidați de sex masculin* (ex. Biroul Electoral Dâmbovița a validat lista de candidați a USR pentru Camera Deputaților alcătuită exclusiv din bărbați¹¹);
- candidatele s-au aflat pe listele electorale în marea lor majoritate pe poziții neeligibile, lucru care este evidențiat și de procentul foarte mic de mandate obținut de femei în legislatura 2016-2020, respectiv de 17,39%, deși liderii formațiunilor importante de pe scena politică au evidențiat în nenumărate rânduri că vor acorda femeilor un loc important pe listele de candidați¹²;
- remarcăm faptul că, Partidul Social Democrat **rămâne partidul care a promovat pe listele de candidați cel mai mare număr de femei – 182 (28,5%)**, obținând, de altfel, și cel mai mare număr de mandate deținute de femei parlamentar – **52 (23,52%)**, în timp ce ALDE a inclus pe listele sale de candidați doar un procent 6,89% de candidate femei;
- alegerile din 11 decembrie 2016 derulate prin scrutinul de listă, pe baza principiului reprezentării proporționale a determinat creșterea gradului de reprezentarea femeilor în Parlamentul României față de toate alegerile derulate anterior în România;

¹⁰ A se consulta: <http://ongen.ro/wp-content/uploads/2016/11/RAPORT-Femeile-candidate-%C3%AEn-alegerile-parlamentare-din-11-decembrie-2016.pdf>, accesat în data de 02.03.2017.

¹¹ A se consulta: <http://www.prefecturadambovita.ro/uploadfiles/2016/bej2016/136.pdf>, accesat în data de 02.03.2017

¹² Liviu Dragnea, președintele PSD: „*Așa cum ne-am asumat mai demult, vorbim de peste 67 – 68% candidați noi pentru Parlament, de asemenea de o medie mai mare de cel puțin o femeie pe liste. De asemenea, tinerii sunt reprezentanți foarte bine, mult mai bine decât au fost reprezentanți în perioada trecută. S-a avut în vedere ca listele de candidați ale PSD să fie profesionalizate, pentru ca toate comisiile de specialitate din Parlament să fie populate cu reprezentanți ai PSD-ului care sunt foarte bine pregătiți pe acea specializare*”.

Alina Gorghiu, Președinte PNL, la data alegerilor parlamentare: „**Minimum 30% femei pe listele de candidați pentru alegerile parlamentare și locale – este propunerea depusă de PNL în Parlament. Nu a existat un context mai potrivit în țara noastră pentru a promova implicarea femeilor în politică, un teren mai fertil, decât cel creat de nevoia de schimbare a politicii noastre. Trebuie să deschidem politica pentru femei, o sursă valoroasă de competență și înnoire, o categorie care a avut prea puține oportunități de a se implica**” (<https://www.facebook.com/alinaorghiu/photos/a.821279017937355.1073741828.821269587938298/1006327006099221/?type=1&theater>, accesat în 3.03.2017)

Situație comparativă a reprezentării femeilor în Parlament în perioada 1990-2016

Legislatura	Total mandate	Numărul de mandate deținute de femei în Parlamentul României	%
1990-1992	471	30	6.36%
1992-1996	471	19	4.03%
1996-2000	471	23	4.88%
2000-2004	467	56	11.99%
2004-2008	451	53	11.75%
2008-2012	471	46	9.76%
2012-2016	588	68	11.56%
2016-2020	506	88	17.39%

Chiar dacă procentul femeilor care ocupă funcția de deputat sau de senator a crescut față de scrutinele anterioare, prin comparație cu celelalte state din Europa, România se plasează la finele clasamentului.

STAT	Parlament unicameral/Camera inferioară ¹³				Camera superioară			
	Data alegerilor	Man-date	Femei	% F	Data alegeri	Mandate	Femei	% F
Islanda	29.10.2016	63	30	47.6%	-	-	-	-
Suedia	14.09.2014	349	152	43.6%	-	-	-	-
Finlanda	19.04.2015	200	84	42.0%	-	-	-	-
Norvegia	09.09.2013	169	67	39.6%	-	-	-	-
Spania	26.06.2016	350	137	39.1%	26.06.2016	266	101	38.0%
Belgia	25.05.2014	150	57	38.0%	03.07.2014	60	30	50.0%
Olanda	12.09.2012	150	57	38.0%	26.05.2015	75	26	34.7%
Danemarca	18.06.2015	179	67	37.4%	-	-	-	-
Germania	22.09.2013	630	233	37.0%	N.A.	69	27	39.1%
Slovenia	13.07.2014	90	33	36.7%	20.11.2012	40	3	7.5%
Portugalia	04.10.2015	230	80	34.8%	-	-	-	-
Italia	24.02.2013	630	195	31.0%	24.02.2013	320	91	28.4%
Austria	29.09.2013	183	56	30.6%	N.A.	61	19	31.1%
Regatul Unit	07.05.2015	650	195	30.0%	N.A.	809	209	25.8%
Luxembourg	20.10.2013	60	17	28.3%	-	-	-	-
Polonia	25.10.2015	460	129	28.0%	25.10.2015	100	14	14.0%
Estonia	01.03.2015	101	27	26.7%	-	-	-	-
Franța	10.06.2012	577	149	25.8%	28.09.2014	348	95	27.3%
Moldova	30.11.2014	101	23	22.8%	-	-	-	-
Irlanda	26.02.2016	158	35	22.2%	25.04.2016	60	18	30.0%
Bosnia-Herțegovina	12.10.2014	42	9	21.4%	29.01.2015	15	2	13.3%
Lituania	09.10.2016	141	30	21.3%	-	-	-	-
Monaco	10.02.2013	24	5	20.8%	-	-	-	-
România	11.12.2016	329	68	20.6%	11.12.2016	136	20	14.7%
Cehia	25.10.2013	200	40	20.0%	07.10.2016	80	15	18.8%
Slovacia	05.03.2016	150	30	20.0%	-	-	-	-
Croația	11.09.2016	151	30	19.9%	-	-	-	-

13 A se vedea: <http://www.ipu.org/wmn-f/classif.htm>, accesat în 4.03.2017

STAT	Parlament unicameral/Camera inferioară ¹³				Camera superioară			
	Data alegerilor	Man-date	Femei	% F	Data alegeri	Mandate	Femei	% F
Bulgaria	05.10.2014	240	46	19.2%	-	-	-	-
Grecia	20.09.2015	300	55	18.3%	-	-	-	-
Cipru	22.05.2016	56	10	17.9%	-	-	-	-
Letonia	04.10.2014	100	16	16.0%	-	-	-	-
Ungaria	06.04.2014	199	20	10.1%	-	-	-	-

Din păcate, reprezentarea justă a femeilor în Parlament, dar și în celelalte autorități publice locale alese rămâne un deziderat¹⁴.

Factorii care determină slaba reprezentare sunt multipli:

- o legislație care nu reglementează de o manieră categorică alternanța pe liste a candidaturilor de sex masculin, cu cele de sex feminin¹⁵;
- selecția candidaților de către partidele politice, care nu are la bază profesionalismul, deși în cadrul discursului politic, liderii de partid situează acest criteriu în fruntea ierarhiei selecției;
- opțiunea femeilor mai degrabă pentru o carieră profesională, decât pentru una politică;
- numărul redus al femeilor în funcții de conducere în cadrul structurilor alese¹⁶;
- misoginismul societății românești;
- lipsa unei culturi a egalității de șanse și de tratament în România;
- și nu în cele din urmă, modul de a face politică în sistemul românesc, unde decizia este luată, de regulă, în grupuri restrânse (exclusiv masculine), fără o consultare prealabilă a tuturor membrilor etc.

14 În articolul *Feminizarea politicii românești – un deziderat?* (Sfera Politicii, nr. 186/2015, pp. 3-17) am evidențiat o serie de factori care nu favorizează accesul femeilor în funcții de reprezentare, dar și o serie de soluții.

15 Evidențiem încă o dată modele de reglementare ce pot fi adoptate și de legiuitorul român:

- În *Franta*, Constituția revizuită în anul 2008 a consacrat principiul egalității de șanse cu privire la mandatele electiv. Astfel, în art. 1 alin. (2) din Constituție se stipulează: „*Legea favorizează accesul egal al femeilor și bărbaților la mandatele electorale și la funcțiile electiv, precum și la responsabilitățile profesionale și sociale*”. Prima reglementare expresă cu privire la accesul egal al femeilor la mandatele electorale și funcțiile electiv s-a realizat prin Legea nr. 2000-493 din 6 iunie 2000 care în Art. 2 stipulează: „*Pe fiecare listă, distanța între numărul de candidați din fiecare sex nu poate fi mai mare de unu. În cadrul fiecărui grup întreg de șase candidați în ordinea prezentării pe listă trebuie să figureze un număr egal de candidați din fiecare sex*”;

- în *Belgia*, sistemul cotelor minimale de gen este reglementat atât în Constituție, cât și prin legea electorală. Astfel este instituită obligativitatea existenței unui număr egal de bărbați și femei pe listele electorale, inclusiv cu condiția ca primele două poziții de pe listă să nu fie ocupate de candidați de același gen. Constituția Belgiei în art. 10 alin. (3) stipulează: „*Egalitatea între femei și bărbați este garantată*”. De asemenea, art. 11 bis dispune: „*Legea, legea federală sau norma menționată la art. 134 garantează că femeile și bărbații își pot exercita în mod egal funcțiile publice și electiv*”. Capitolul II art. 2 din Legea din 18 iulie 2002 cu privire la asigurarea prezenței egale a bărbaților și femeilor pe listele de candidaturi pentru alegerea Camerelor legislative federale și Consiliului Comunității germanofone, publicată în Monitorul belgian din 28 august 2002 dispune: „*Art. 117 bis. Pe fiecare listă, diferența între numărul de candidați de fiecare sex nu poate fi mai mare de unu. Primii doi candidați din fiecare listă trebuie să fie de sex diferit*”.

16 În legislatura 2016-2020, din structura de conducere a Camerei Deputaților, din cei 12 membri ai Biroului permanent fac parte doar 2 femei: o vicepreședintă și un secretar al Biroului, iar la Senat, Biroul permanent are în componența sa tot 2 femei: o vicepreședinte și un chestor. Din cele 21 de Comisii permanente care funcționează la Camera Deputaților, doar 3 sunt conduse de femei (Comisia pentru învățământ, Comisia pentru politică externă, Comisia pentru egalitate de șanse între femei și bărbați). La Senat, din cele 22 de comisii permanente, doar 3 sunt conduse de femei (Comisia pentru învățământ, Comisia pentru agricultură, Comisia pentru afaceri europene).

Pentru a putea realiza o reprezentare cât mai bună a femeilor în structurile alese, fie că vorbim de Parlament sau de autoritățile administrației publice locale este nevoie de modificarea legislației electorale, din timp, astfel încât să se dea posibilitatea electorilor și partidelor politice să se pregătească pentru viitoarele alegeri, în sensul introducerii metodei „zipper” ce presupune alternanța candidaturilor femei/bărbați pe liste.

Este, în opinia noastră, nevoie și de o educație politică și de o promovare, nu doar de o clamare, a principiului egalității de șanse și de tratament. Autoritățile care au astfel de atribuții trebuie să se implice în transpunerea în practică a acestui principiu și nu doar în realizarea de studii și de mese rotunde în care constatăm cu toții că femeile sunt subreprezentate.

Pe de altă parte, partidele politice trebuie să treacă de la stadiul de discurs politic, la studiul de implementare a măsurilor care să le ofere femeilor șansa de a intra în bătaia electorală de pe picior de egalitate cu bărbații, iar competiția internă onestă în cadrul partidelor poate fi o soluție.

BIBLIOGRAFIE

Monografii. Articole

GHERGHINA, Sergiu, *Cine decide? Partide, reprezentanți și politici în Parlamentul României și cel European*, Institutul European, Iași, 2010.

RADU, Alexandru, *Politica între proporționalism și majoritarism. Alegeri și sistem electoral în România postcomunistă*, Institutul European, Iași, 2002.

GILIA, Claudia, „Feminizarea politicii românești – un deziderat?”, *Sfera politicii*, nr. 186(2015): 3-17.

Acte normative

Legea nr. 115 din 19 mai 2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 349 din 20 mai 2015.

Legea nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 533 din 24 iulie 2015

Resurse online

*** <http://www.roaep.ro>

*** <http://www.cdep.ro>

*** <http://www.senat.ro>

*** <http://www.becparlamentare2008>

*** <http://www.becparlamentare2012.ro>

*** <http://www.2016bec.ro>

*** <http://parlamentare2016.bec.ro>

*** <http://www.ipu.org>

*** <http://anes.gov.ro>

*** <http://www.femeileinpolitica.ro>

*** <http://ongen.ro>